

ONDER D'N KROEZEBOOM

Het team van de Dorpsschool in 1933, met v.l.n.r.: C. de Bakker, R. Boeschoten, H. van Groningen, T. ten Hoopen, M. Bluemers, juf de Jong en W. Veldhorst. In dit nummer een artikel van de zoon van H. van Groningen: Duco.

Old Reurle

De 'Historische Vereniging Old Reurle' is opgericht op 15 februari 1984. Zij stelt zich onder andere ten doel de beoefening van historie en volkskunde, in het bijzonder van de voormalige gemeente Ruurlo.

Inschrijfnummer KvK: 40103401

Contact

Postbus 61, 7260 AB Ruurlo

www.oldreurle.nl

info@oldreurle.nl

Bankrekening

Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek NL48 RABO 0356 7229 96

t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle

Archief

Het archief, gevestigd in de openbare bibliotheek aan de Dorpsstraat in Ruurlo is geopend van 1 oktober tot 1 mei, elke 1e woensdagmiddag van de maand van 13.30 - 16.30 uur en op afspraak.

Contributie

Persoonlijk lidmaatschap: € 16,- per jaar. € 25,- voor (echt)paren.

Bij toezending per post € 15,50 extra voor portokosten.

Onder d'n Kroezeboom

Dit kwartaalblad wordt toegezonden aan alle leden.

Het is ingeschreven onder het nummer ISSN0929-919X

Losse nummers verkrijgbaar voor € 3,75

Kopij

Bijdragen kunnen worden gezonden aan de redactie, zie colofon.

Overname van artikelen, of delen ervan, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel de redactie van 'Onder d'n Kroezeboom'.

INHOUDSOPGAVE

<i>Van de redactie</i>	2
<i>Van de bestuurstafel</i>	3
<i>Werkgroep Landbouwwerktuigen</i> De ontruiming van de tentoonstellingsruimte is al ver gevorderd.	4
<i>Werkgroep Archeologie</i> Over een bodemvondst in 2007 en een eerste bericht over recente opgravingen.	5
<i>Wie zijn dit ook al weer?</i> Wie herkent de mensen op de foto van de accordeonvereniging?	7
<i>Mijn muzikale opa</i> De in Ruurlo geboren Duco van Groningen is de trotse kleinzoon van een muzikale opa die het Gelders Volkslied componeerde.	8
<i>Vijf generaties Meerbeek op de Mol</i> Na 167 jaar is er een eind gekomen aan de bewoning door deze familie.	11
<i>Letterdoeken uit het interieur van de Paskolk</i> Een aanvulling op de informatie over de Paskolk in het vorige nummer	16
<i>Het Ruurlose Broek</i> Giel d'Arrest meldt ons in zijn lied dat er in het Ruurlose Broek een nest vol mooie meiden zit ...	18
<i>Eureka! (2)</i> Een eureka-moment met de fietse.	20
<i>Vanuut 't Ecal (6)</i> De streektaalmaond gaf Marije völle drokte.	21
<i>Sponsoren</i>	22
<i>Colofon</i>	24

VAN DE REDACTIE

Over de inhoud

H.K. van Groningen, die bij veel lezers nog bekend zal zijn als meester van Groningen, was van 1924 tot 1967 verbonden aan de Dorpsschool. Zijn schoonvader, C.J.C. Geerlings, was o.a. schrijver van het Gelders volkslied 'Waar der beuken breede kronen'. Duco van Groningen, zoon van meester van Groningen, in 1935 in Ruurlo geboren, en nu verblijvende in een verpleeghuis in Assen, zou het fijn vinden als er in 'Onder d'n Kroezeboom' nog eens aandacht zou zijn voor het werk van zijn grootvader. Dochter Regine van Groningen nam hierover contact met mij op en heeft gezorgd dat het verhaal van haar vader Duco nu als artikel in ons blad staat.

Geke Florijn vertelt ons over een schotel die gevonden werd bij opgravingen die gedaan werden in 2007, na de sloop van boerderij de Vente. Recent hebben er nieuwe opgravingen plaatsgevonden op een naastgelegen terrein waar vroeger boerderij Wissink gestaan heeft. Een eerste bericht hierover van Henk Meulenveld.

Verder kunnen we lezen over een stukje geschiedenis van boerderij 'De Mol', en hebben we onze vaste rubrieken waarbij Marije Stomps ons weer informeert vanuit 't Ecal en Hermien Bannink weer haar eureka-moment beleeft. En last but not least: een gedicht over mooie meiden in het Ruurlose Broek. Al met al een gevarieerd geheel. We wensen u veel leesplezier!

Reacties van lezers

Het artikel 'Van mensen en interieurs die voorbijgaan' in het vorige nummer, leverde veel reacties op. Op blz. 10 stond bijgaande foto van een letterdoek uit het interieur van Kostverloren, met o.a. afgebeeld het huis zelf en de Barchkerk.

Karel Hetzel weet nog te melden dat de letterdoek werd geborduurd door R. Semmelink-Norde samen met Lientje Hetzel-Semmelink. Dit gebeurde ter ere van de 65e verjaardag van Jan Hendrik (Jan) Hietbrink in 1988. Jan was de tuinman bij Hotel Meilink in Barchem.

Van Leo Besselink kregen we ook een reactie op het hiervoor genoemde artikel, maar dan over de Paskolk. Daarom in dit nummer nog een aanvulling op het stukje over de Paskolk.

Detail interieurfoto Kostverloren 1999 (© Bert Teunissen - Domestic Landscapes)

Aanleveren kopij

De uiterste datum voor het aanleveren van kopij voor het volgende nummer is **1 augustus**. Na deze datum overlegt de redactie over de inhoud van het nieuwe nummer. Als er te veel kopij is kunnen artikelen worden doorgeschoven naar het volgende nummer. Als iemand een tekst instuurt die naar het oordeel van de redactie niet geschikt is om te plaatsen, dan wordt de betreffende schrijver daarvan op de hoogte gesteld. Kleine tekstuele aanpassingen en spellingcorrecties worden zonder overleg door de redactie uitgevoerd. Noodzakelijke aanpassingen die de inhoud van het verhaal raken worden met de schrijver besproken. De tekst dient in Word aangeleverd te worden. Eén pagina in ons blad is ongeveer 700 woorden, afbeeldingen niet meegerekend. De foto's of afbeeldingen graag gescheiden van de tekst aanleveren. Om goed afgedrukt te kunnen worden moet de grootte van een foto minimaal 1 à 2 MB zijn. Alles kan worden gemaild naar meerbeekherman@gmail.com.

Tot slot

Mensen die mee willen helpen om in ons kwartaalblad interessante en gevarieerde artikelen geplaatst te krijgen meld je bij ons! Het kan zijn dat je het leuk vindt om zelf iets te schrijven, of wellicht heb je een goed idee voor een artikel. Meedoen en meedenken wordt door ons op prijs gesteld.

Herman Meerbeek.

VAN DE BESTUURSTAFEL

Beste mensen,

Wij als bestuur vergaderen eens per maand om lopende zaken door te nemen en daar waar nodig onze afspraken bij te stellen. Wij hebben mooie en interessante thema-avonden achter de rug met een gemiddeld bezoek van 80 leden en niet-leden.

De ledenvergadering heeft ook weer in het nieuwe jaar plaats gevonden en Herman Wezinkhof heeft aangegeven vier jaar als bestuurslid te willen blijven. Verder geen bijzonderheden, na de pauze was er een thema-avond met als gast Hermien Bannink met korte verhalen in het Achterhoeks over eigen belevenissen. Zij is tevens schrijfster voor ons blad.

Na de vakantie organiseren wij op elke tweede woensdag van de maand weer een thema-avond. Als aftrap van het nieuwe winterseizoen zijn we van plan om op de tweede woensdag in oktober op excursie te gaan.

Wij zijn voornemens een dagreis te gaan maken naar Emsflower in Emsbüren. Emsflower produceert op grote schaal perk- en potplanten. Het bedrijf is in 1954 opgericht door Jan Kuipers en opgevolgd door zijn zoon Bennie Kuipers. Aan het roer staan inmiddels Bennie's zonen Tom en Bart Kuipers. De kwekerij heeft nu een totale oppervlakte van 87 ha onder glas en biedt werk aan 400 personen, verdeeld over drie locaties in Duitsland en Nederland.

Op locatie Emsbüren is veel geïnvesteerd in groene energie, het Emsflower BioPower project. De afgelopen jaren werd er hoofdzakelijk geïnvesteerd in de uitbrei-

ding van kassen en in automatisering.

Meer hierover en over de onderwerpen op de thema-avonden kunt u ter zijner tijd lezen in het Achterhoeks Nieuws editie Ruurlo, in dit blad en op onze website van Historische vereniging Old Reurle.

Vanaf de eerste woensdag van de maand te beginnen in september is onze archiefruimte voor eenieder van 14.00 tot 16.30 uur toegankelijk voor vragen en andere zaken. Daarnaast kunt u altijd contact opnemen met ondergetekende of via info@oldreurle.com voorkeur het laatste. De thema-avonden zijn te vinden in de volgende editie en in het Achterhoeks nieuws en zijn altijd de tweede woensdag van de maand van 20.00 tot 22.00 uur in De Sprankel.

Cactus Oase, Anny en Bert hebben aangegeven dat de kas leeg en schoon opgeleverd dient te worden op 31 augustus en niet op 30 november om diverse redenen. Wij hebben geen andere locatie kunnen vinden en zijn dat ook niet meer van plan. Ongeveer 25% van de landbouwwerktuigen heeft een nieuwe bestemming gekregen bij andere musea en tentoonstellingsruimte. Dick Nijenhuis als beheerder en ondergetekende namens het bestuur zijn aan het zoeken naar nieuwe eigenaren van de spullen. Iedereen die spullen in bruikleen heeft gegeven is in de mogelijkheid gesteld dit op te halen of een andere bestemming te geven. Vriendelijk verzoek om Bert en Anny **NIET** te benaderen over onze spullen die daar nog liggen.

De vakanties kort of lang staan er weer aan te komen. Wij wensen u fijne dagen en een mooie zomer en blijf gezond.

Namens het bestuur,

Geert klein Bluemink.

WERKGROEP LANDBOUWWERKTUIGEN

Van de kasploeg

Nadat bekend werd dat de Cactus Oase zou gaan sluiten, zijn we begonnen met het inventariseren van de inboedel van de tentoonstellingsruimte van Old Reurle. Alle mensen waarvan bekend was dat ze via een overeenkomst spullen in bruikleen hadden gegeven, zijn benaderd en de meesten hebben hun eigendommen opgehaald. Verder heeft de oudheidkundige vereniging Het Aangespannen Landbouwwerktuig uit Lonneker enkele grote aanhangers vol landbouwwerktuigen e.d. opgehaald voor hun eigen museum. Zie bijgaande foto's. (foto's Dik Nijenhuis)

Foto's: Dik Nijenhuis

Museum Smedekinck uit Zelhem haalt ook nog enkele spullen op.

Museum Erve Kots Uit Lievelede haalt ook nog diverse spullen op.

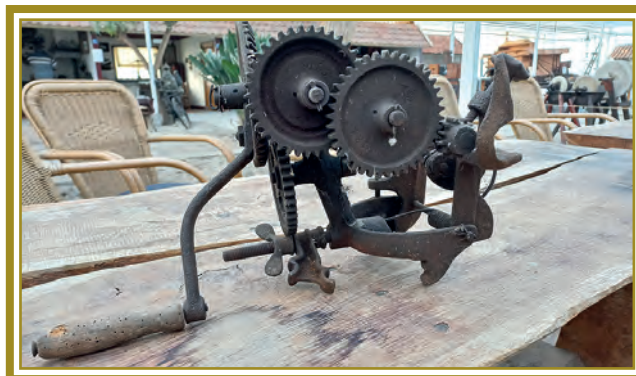
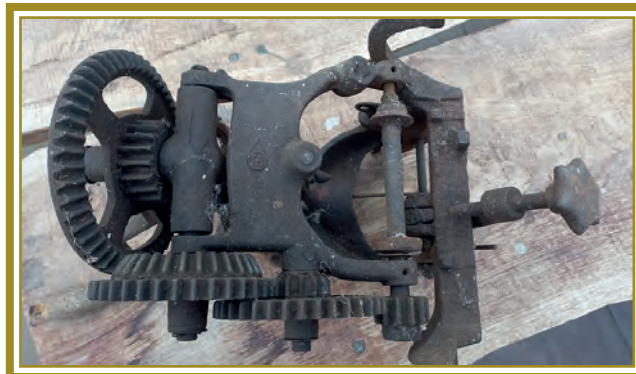
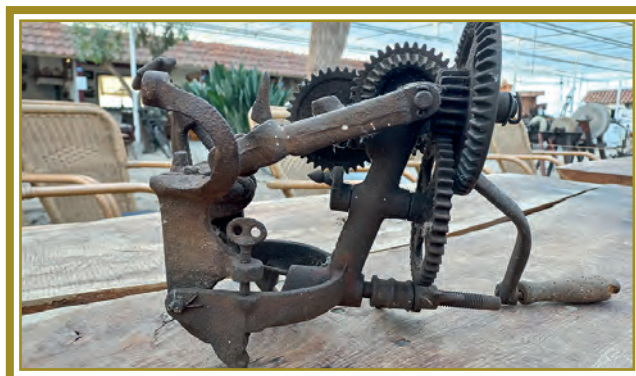
Naar museum De Lebbenbrugge uit Borculo gaat nog een oude kruiwagen.

De verdere ontruiming gaat in overleg met het bestuur.

Dik Nijenhuis,
Coördinator kasploeg.

Wat is het?

Bij het ontruimen van de Cactus Oase kwamen de mannen van de kasploeg een voor hen onbekend stuk gereedschap tegen:

Foto's: Rina Florijn

De redactie wil graag weten of er onder de lezers iemand is die weet waar het voor gebruikt werd. Graag uw reacties naar meerbeekherman@gmail.com

ARCHEOLOGISCHE WERKGROEP OLD REURLE

Bodemvondst opgraving 2007

Deze handgeschilderde majolicaschotel (een bodemvondst) dateert uit het midden van de 17e eeuw. Op de schotel is een mand met fruit afgebeeld. Oorspronkelijk kwam majolica aardewerk uit Spanje en Portugal, maar deze komt uit Delft. Vondsten als deze (meestal niet compleet) komen regelmatig tevoorschijn bij opgravingen. Vaak vind je slechts een groot aantal scherven en sommige daarvan kon je dateren in een bepaalde tijd.

Majolica of **maiolica** (ook wel faience genoemd) is in de oorspronkelijke betekenis een type aardewerk met gekleurde decoraties op een ondoorzichtige witte ondergrond van tin-glazuur en is afkomstig uit Delft, Haarlem of Harlingen. Het stelt een gestileerde fruitschaal voor waarbij de vruchten op een coupe (tazza). Dergelijke schotels komen voor in de gehele 17e eeuw. Het aardewerk bestaat uit een gelig baksel met loodglazuur en een blauwe beschildering. De rand is beschilderd met bloemen. Dit bord werd indertijd gevonden bij de onderzoeken bij De Venterboer en zal het vermoedelijk uit de gracht rond De Vente afkomstig zijn. De schaal ligt in de vitrine in het archief van Old Reurle

De Vente

Tot 2007 stond op het inmiddels gereedgekomen nieuwe industrieterrein Everskamp nog de boerderij de Vente. Dit was in de 16e eeuw een stenen boerderij waar een slotgracht omheen liep. De familie de Vente en hun erf leven als naam nog voort in de Venterkamp, het industrieterrein in Ruurlo. Tijdens de sloop

van de boerderij is door het archeologisch bureau Synthegra archeologisch onderzoek gedaan.

Omstreeks 1400 is op deze plaats een boerderij gebouwd, waarbij kloostermoppen zijn gebruikt. Deze boerderij werd bewoond door de richter van Ruurlo. De grachten, die volgens de beschrijving rond de boerderij liepen, zijn op diverse plaatsen in proefsleuven aangetoond. Van het hoofdgebouw is de originele fundering van de voorkant uit omstreeks 1400 terug gevonden. Van de bijgebouwen, inleiding is bij de opgravingen niets aangetroffen: de ondergrond was daarvoor te zeer verstoord.

De Bmiddeleeuwse boerderij moet in de 17e eeuw zijn verwoest, verbrand of vervallen geraakt, want omstreeks 1680 is een nieuwe boerderij neergezet. De funderingen en het gebinte uit die tijd waren nog aanwezig. Uit dendrodatering, waarbij men aan de hand van houtmonster de leeftijd van het hout bepaalt, blijkt dat het gebinte omstreeks 1680 is gebouwd. In 1911 is de laatste boerderij gebouwd, waarbij het oude gebinte weer is gebruikt

Meer weten over archeologie en bodemvondsten informeer dan bij de archeologie groep van Old Reurle.

Geke Florijn.

Bron:

*Eric van der Kuyl, archeoloog onder wiens leiding de opgravingen bij de Vente zijn gedaan.
Old Reurle*

Archeologische opgraving 2023

Begin april heeft Econsultancy in opdracht van de gemeente Berkelland archeologisch onderzoek uitgevoerd op de Venterkamp. Leden van onze archeologische werkgroep hebben enkele dagdelen meegeholpen met de opgraving. De locatie van het onderzoek is naast de plek waar in 2007 de opgraving van De Vente is uitgevoerd. Sporen zijn aangetroffen van de vroegere boerderij Wissink die in 1922 is afgebroken. Onder andere zijn gedempte grachten of perceelgreppels gevonden die op kaarten van 1893 nog te zien waren, maar later zijn gedempt. Tevens is een waterput aangetroffen bij locatie De Vente, gesitueerd

op het eilandje waar in vroeger eeuwen waarschijnlijk een spieker gestaan heeft. Dit eilandje is tijdens het onderzoek uit 2007 via geofysisch onderzoek gelokaliseerd en de locatie kwam nagenoeg overeen met oude kaarten.

Van het erf Wissink is minder bekend dan van De Vente. De Vente was al in de late middeleeuwen bekend en wordt in oude stukken genoemd evenals meerdere vroegere bewoners. De resten die nu aangetroffen zijn van het erf Wissink gaan waarschijnlijk slechts tot

enkele honderden jaren terug. Mogelijk heeft daarvoor nog een voorganger van de boerderij gestaan. Er zijn scherven en een pijpje aangetroffen, dat laatste is te dateren tussen 1746 en 1759. Het plangebied is mogelijk wel eerder bewoond geweest, tijdens het onderzoek naar De Vente uit 2007 zijn paalsporen aangetroffen van een Gasselte B Woonstalhuis (ca. 900-1300 na Chr.) en sporen uit de ijzertijd.

Henk Meulenveld.

De opgraving in april 2023. (foto's Jan Hendriksen)

WIE ZIJN DIT OOK AL WEER.....?

Zoals u weet beschikt onze vereniging over een uitgebreid documentatie- en fotoarchief. Dit archief zou je het geheugen van Ruurlo kunnen noemen. Maar dit geheugen vertoont hiaten met name bij het fotoarchief. In het archief zijn foto's waarvan de herkomst niet bekend is en/of wie de personen zijn die op de foto staan. Deze foto halen we uit het archief en plaatsen deze in "Onder de Kroezeboom" en doen zo een beroep op uw geheugen. Graag uw reacties naar gekeflorijn@gmail.com

Op de foto van het schoolreisje naar Schiphol kwamen veel reacties waarvoor onze dank.

De schoolfoto bleek niet uit 1937 te zijn maar uit 1947. Met leerlingen van de dorpsschool, school A. (nu Openbare Bibliotheek)

De volgende namen werden genoemd:

1 Gerrit ..., 2 Dik Timmer, 3 Jopie Mesland, 4 Gerrit Hogevoonder, 5 Harrie de Man, 6 Gerrit Ruimpol, 7 Geert Hillebrand, 8 Wim Dolphijn, 9 ..., 10 ..., 11

..., 12 Diederik Maagd, 13 ... Zonneberg, 14 ..., 15 Jopie Heller, 16 Johan Korten, 17 ..., 18 Cor Aalderink, 19 ..., 20 Appie Mesland, 21 Lammert Blikman, 22 Meester Keizer, 23 chauffeur Schumacher van Lijster Tours, 24 ... Bakhuis, 25 ..., 26 Antoon Abbink, 27 ... Meulenveld, 28 ... Stokkink, 29 ..., 30 Gerrit Lusink, 31 Henk Schot, 32 ..., 33 Gerrit Abbink, 34 ..., 35 Evert Jan Stegeman, 36 Hendrik Jan Halfman, 37 Piet Bergsma, 38 Hendrik Pardijs, 39 ... Wezinkhof, 40 ..., 41 ..., 42 Fré van Groningen, 43 Rini Ribbers, 44 Gerrit Oonk, 45 Henk Hofman

Voor wie het interesseert: de schoolklas poseert voor de Constellation "Walcheren". Dit vliegtuig (een "Connie" en de trots van de KLM) was in september 1946 aan de vloot van de KLM toegevoegd.

Onderstaande foto is (denken wij) van begin jaren 50. Wie kent deze accordeonisten en wat is er van de accordeonvereniging geworden?

MIJN MUZIKALE OPA

Waar zal ik beginnen? Eerst, ter introductie, kort iets over mijzelf. Mijn naam is Duco van Groningen. Ik werd in 1935 geboren aan de Barchemseweg in Ruurlo en groeide daar ook op. Mijn vader was Meester van Groningen aan de Dorpschool in Ruurlo, destijds gevestigd in de huidige bibliotheek aan de Dorpsstraat. Zoals in die tijd gebruikelijk volgde je je vader in zijn voetsporen: ik werd onderwijzer en kwam terecht in Drenthe. Eerst een tijdje in Borger, maar sinds 1970 wonen mijn vrouw en ik in Assen.

Echter, ik ben niet zelf de hoofdpersoon van dit artikel en ook mijn vader niet. Ik ben wel de trotse kleinzoon van een "bekende Gelderlander", over wie ik graag dit verhaal wil delen met de lezers van Onder d'n Kroezeboom.

Duco van Groningen

Hoe het begon

Ergens in 2020 hoorde ik thuis op de radio het Vordens Mannenkoor dat een prachtige versie van het Gelders Volkslied Ons Gelderland ten gehore bracht. Het was voor het eerst dat ik op de nationale radio het lied hoorde dat mijn opa Geerlings, de vader van mijn moeder (Coenradina Hendrika (Riek) Geerlings), had gecomponeerd.

Graag wilde ik de cd van het Vordens Mannenkoor in handen krijgen, en mogelijk kon mijn voormalige klasgenoot van de Kweekschool, Nelly Nipius, mij helpen. Zij woonde destijds in Vorden en we hadden dankzij de jaarlijkse reünies nog steeds contact. Al snel bezorgde Nelly mij zowel de cd van het mannenkoor, als een cd met kinderliedjes van Wieteke van Dort en Willem Nijholt. Op die laatste stond ook een liedje van mijn opa (Koeltjes suiz'len).

Mijn belangstelling voor het werk van opa Geerlings was weer tot leven gekomen en ik besloot om informatie over hem en zijn werk in een map bij elkaar te brengen.

Op Wikipedia is een en ander over mijn opa Geerlings te vinden, maar niet de link van hem met De Dorpschool in Ruurlo. Die link met Ruurlo wil ik hier graag beschrijven. Ik hoop dat een aantal mensen, of misschien hun kinderen of andere familieleden, zich dit herinneren of een verhaal hierover herkennen. De klassenfoto van verderop in dit artikel komt hierbij wellicht van pas.

Muziek van C.J.C. Geerlings

Mijn opa, C.J.C. Geerlings, werd geboren in 1865 in Doesburg en werkte als onderwijzer in verschillende Gelderse plaatsen, waaronder Eerbeek. Zijn werk bestaat uit een aantal leesboekjes met kinderliedjes, een tekstboekje en cijferzetting bij het boekje Liedjes op het Kerstfeest, twee zangboeken met wijsjes in cijferzetting en notenschrift (om kinderen op school te leren noten lezen), en het kindersprookje De Heimannetjes, waarover later meer.

Drie door hem geschreven liedjes (tekst en muziek) werden opgenomen in het bekende liedboek Kun je nog zingen, zing dan mee (1906). Het gaat om: Het spruit aan de boomen, het groent in de wei (Voorjaar); Koeltjes suiz'len doen rits'len het loover (De Wind); en Waar der beuken breede kronen (Ons Gelderland). Door de populariteit en lange drukgeschiedenis van dit liedboek (de 41e druk verscheen in 1986) werden en worden deze liedjes nog steeds in ruime kring verspreid. Via internet (boekwinkeltjes.nl) zijn exemplaren van het liedboek nog altijd volop in omloop. Op veel plekken worden de boeken nog altijd voor zangles, of gewoon ter vermaak, gebruikt.

Naast de meer bekende liedjes van C.J.C. Geerlings, schreef mijn opa ook muziekstukken voor privégebruik. In de nalatenschap vond ik onder andere handgeschreven muziek terug voor mijn broer, mijn zus, en mijzelf, alsook voor mijn neef.

Van recenter datum is de verwijzing door Adriaan van

Drie generaties: (v.l.n.r.) C.H. van Groningen-Geerlings - Duco van Groningen - C.J.C. Geerlings (Apeldoorn, 1936)

Dis naar een van de liedjes in het tv-programma Podium Witteman (NPO2, 31 oktober 2021):

“Wij zongen heel veel thuis... allerlei liedjes: Het spruit aan de bomen.... Er werd veel gezongen...”

In de jaren ‘80 dong het lied Waar der beuken breede kronen (Ons Gelderland) mee in de zoektocht naar een lied om als provincielied van Gelderland te dienen. Naast dit Ons Gelderland uit 1941 met tekst en muziek van C.J.C. Geerlings, was dat het Geldersch Volkslied (1950), met tekst van Jan van Riemsdijk en muziek van Rombout van Riemsdijk.

Op 8 september 1998 werd het lied van mijn opa Geerlings door het college van Gedeputeerde Staten officieel aangewezen als provinciale hymne. Enkele uitdrukkingen in het Geldersch Volkslied van de gebroeders van Riemsdijk werden door het provinciebestuur als onjuist bestempeld.

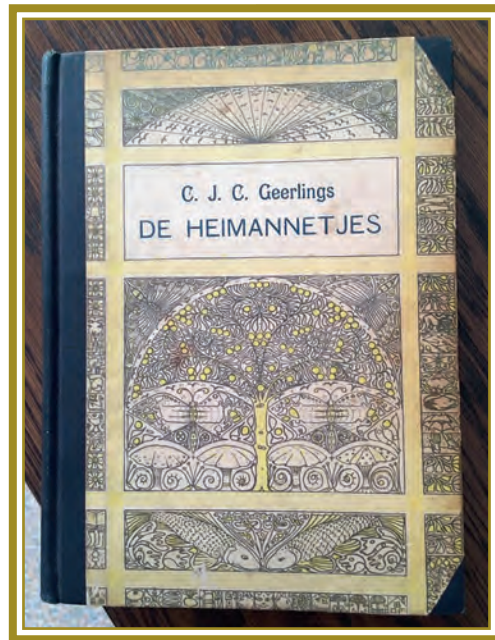
Zeer opmerkelijk is overigens dat de teksten van beide liederen erg van elkaar verschillen, maar het ritme gelijk is, waardoor de tekst van het ene lied op de muziek van het andere kan worden gezongen.

Het feit dat het door haar vader gecomponeerde Ons Gelderland gekozen werd als volkslied van Gelderland, heeft mijn moeder voor haar overlijden in 1999 nog mogen meemaken.

De Heimannetjes

In 1899 schreef mijn opa het kindersprookje De Heimannetjes. Het verhaal gaat over de kleine dieren en de kabouters (Heimannetjes) die op de heide wonen. Onder aanvoering van de Heimannetjes willen zij de strijd aangaan tegen de bouw van een spoorlijn die dwars over de hei loopt en waardoor zij zullen moeten verhuizen. Net als de dieren, houden ook de Heimannetjes een winterslaap, en op de dag van hun ontwaken blijkt de spoorlijn werkelijkheid en vertrekken de kabouters naar een veiliger onderkomen.

Voor mijn verzamelmap hebben we een recensie in de Groene Amsterdammer uit december 1899 kunnen terugvinden waarin opgenomen: “Het is aardig gevonden van den schrijver van Heimannetjes om de kleine

Omslag boekje *De Heimannetjes*

bewoners der heide den strijd te doen ondernemen tegen de mensen, die een spoorlijn maken midden door hun gebied. (...) Geerlings heeft echter in zijn manier van vertellen iets te zakelijks. (...) Het boekje is mooi gemaakt door vier illustraties van L.W.R. Wenckebach.”

Zoals hierboven gezegd, was mijn vader als onderwijzer werkzaam aan de Dorpsschool te Ruurlo. Meester van Groningen had zijn eigen talenten. We hebben een aantal mooie tekeningen en gedichtjes van hem teruggevonden in poëziealbums van voormalige leerlingen. Zelf zat ik enige tijd bij mijn vader in de klas. De meeste kinderen vinden dat niet fijn, maar ik heb er zelf niet veel herinnering (meer) aan.

Uit die periode, het moet 1947 zijn geweest, komt de bijgaande foto van klas 6 en/of klas 7 van de Dorpsschool, met in het midden Meester van Groningen en C.J.C. Geerlings. Het was natuurlijk niet voor het eerst, maar ditmaal wel met een specifiek doel dat mijn opa Geerlings naar Ruurlo kwam.

Klas 6 en/of 7 van de Dorpsschool te Ruurlo na de uitvoering van het muziekspookje *De Heimannetjes* (1947)

Zoals ook nu nog op veel scholen gebeurt, zouden we met de klas een uitvoering van De Heimannetjes ten tonele brengen in de vorm van een musical. Mijn opa had hiervoor zijn sprookje bewerkt tot een toneeluitvoering in drie bedrijven en de muziek ervoor geschreven. Het origineel ervan vonden we terug in de nalatenschap van mijn moeder.

De foto toont de leerlingen van Meester van Groningen, een aantal van hen nog verkleed als Heimannetjes. Meerdere gezichten en namen van mijn klasgenoten van toen herken ik (Jan Schot, Joke Meiling, Johanna Dijkman, Harrie Tellinga, Hilda Essenbroek, Gerrit Pasman, Wim Wolsink, en anderen), maar een aantal namen zijn me helaas ontschoten. Misschien dat er lezers zijn van Onder d'n Kroezeboom die zichzelf of familieleden herkennen, of die nog andere foto's in hun bezit hebben?

Mijn opa overleed in 1951. Van hemzelf heb ik, naast de klassenfoto hierboven, slechts een beperkt aantal foto's kunnen terugvinden; een als jonge man, en verscheidene foto's op latere leeftijd, waaronder de foto van hem, mijn moeder en mijzelf uit 1936. Bij het samenstellen van mijn map, kwam ik er eigenlijk pas achter hoe breed bekend de liedjes van mijn

opa waren (en zijn), vooral doordat ze in Kun je nog zingen, zing dan mee zijn opgenomen.

De jeugd van nu zal de liedjes, het Gelders volkslied, noch het sprookje De Heimannetjes kennen, maar ik heb met veel plezier aan de verzamelmap over mijn opa gewerkt. Het geeft me voldoening dat ik met het bij elkaar brengen van informatie ook meerdere mensen in mijn omgeving, inclusief familieleden, kennis heb kunnen laten maken met werk van mijn opa dat voorheen bij hen onbekend was.

Illustratie
L.W.R. Wenckebach

Externe bronnen:
Wikipedia
De Groene Amsterdammer (1899)

ONS GELDERLAND

C.J.C. Geerlings

*Waar der beuken breede kronen, Ons heur koele schaduw biên;
Waar we groene dennebosschen, Paarse heidevelden zien;
Waar de blonde roggeakker, En het beekje ons oog bekoort,
Daar is onze Vale ouwe, Kost'lijk deel van Gelre's oord. (bis)*

*Waar bij zomerzon de boomgaard, Kleurig ooft den wand'laar toont,
En de vruchtb're korenakker, Stagen arbeid rijk'lijk loont;
Waar het aorige rivierke, Rustig stroomt langs groenen boord,
Daar is onze rijke Betuw, Kost'lijk deel van Gelre's oord. (bis)*

*Waar kasteelen statig prijzen, Rond door park en bosch omringd,
Waar het voog'lenkoor zijn lied'ren, In het dichte loover zingt;
Waar het lief'lijk schoon van 't landschap, 't Oog des schilders steeds bekoort,
Daar is onze "olde Graafschap", Kost'lijk deel van Gelre's oord. (bis)*

VIJF GENERATIES MEERBEEK OP DE MOL

Het boerderijtje de Mol had vroeger als adres onder meer F4 en F8. Later werd het Leusinkbrink 6. Na de splitsing van het huis in 1972 worden het twee adressen: Leusinkbrink 6 en 8.

Vanaf 1856 wordt het huis bewoond door vijf opeenvolgende generaties Meerbeek. Daar is recent een eind aan gekomen. We willen hier iets meer vertellen over de Mol en zijn bewoners in de periode 1856 tot heden.

Herman Meerbeek

De geschiedenis van de Mol gaat ver terug. Op alle oude kaarten wordt de Mol vermeld. Omstreeks 1580 wordt het huis bewoond door het gezin van Johan Mol. Daarna wordt het huis tot ongeveer 1765 bewoond door meerdere generaties van de familie Mol. Het huis zal dus ongetwijfeld zijn naam te danken hebben aan deze oorspronkelijke bewoners. Na 1765 komen er andere families te wonen, zoals Duistermaat en Hilverink.

Hoe de eerste Meerbeek op de Mol komt.

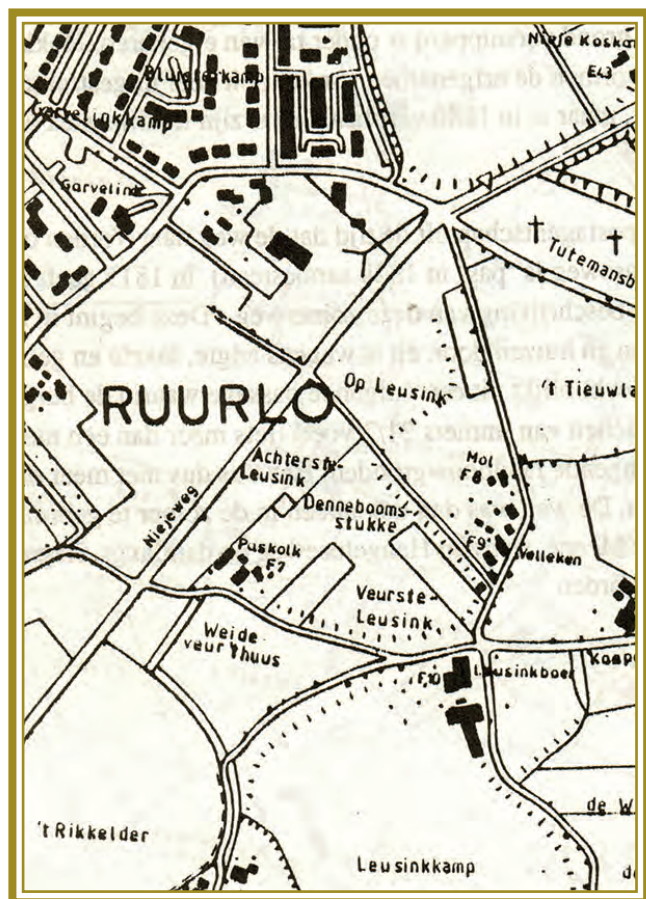
In 1814 trouwt Reindt Wassink (1788-1859), boerenknecht, afkomstig van Kroegerhutte (F17) met Jenneken Broekgaarden (1789-1868), dienstmeid, afkomstig uit Geesteren. Het echtpaar gaat wonen op de Mol. Ze krijgen samen 7 kinderen: Harmen (1814), Garrit Jan (1820), Janna (1820), Garritdina (1823),

Arend Jan (1826), Jan Willem (1829) en Harmina (1832).

Jan Meerbeek van de Kleine Smeenk aan de Slootsdijk ziet wel wat in de jongste dochter van de familie Wassink. Op 9 augustus 1856 trouwen Jan en Harmina en ze gaan inwonen bij de familie Wassink. Zo komt de eerste generatie Meerbeek op de Mol.

Jan Meerbeek (1829-1898) wordt op 28 juni 1829 geboren als zoon van Berent Meerbeek (1782-1859), strodekker/landbouwer en Garritjen Floors (1784-1838). Jan zelf wordt net als zijn vader en grootvader strodekker.

Voor de Nationale Militie krijgt Jan bij de loting nr. 87. Hij wordt ingedeeld bij het 3e regiment Infanterie, en moet vijf jaar dienen. Op 10 maart 1853 zit zijn dienstitijd er op. We hebben geen foto van Jan, maar wel zijn signalement bij de keuring voor de Nationale Militie:

Detail van een plattegrond uit het Ruurlose veldnamenboek (1992). Te zien is de ligging van de Mol en Leusinkboer.

Model Lett. L. L. Art. 200 der Wet.	NATIONALE MILITIE.	Ligting van den jare achtien honderd <i>achtien honderd</i>
PROVINCIE GELDERLAND.		
CERTIFICAAT.		
2.		
Signalement.	DE STAATSRaad, COMMISSARIS DES KONINGS IN DE	
Lengte : El 600 Strepen.	PROVINCIE GELDERLAND,	
Aangezicht <i>ovaal</i>	verklaart, dat <i>Meerbeek. Jan</i>	
Voorhoofd <i>ronde</i>	geboren te <i>Ruurlo</i> den <i>28 Junij 1829</i>	
Oogen <i>slaan</i>	van beroep <i>stroodakker</i>	
Neus <i>breed</i>	zoon van <i>Barent</i>	
Mond <i>ordinaar</i>	en van <i>Floors. Garritjen</i>	
Kin <i>ovaal</i>	van beroep <i>stroodakker</i>	
Haar <i>grijs en kort</i>	wonende te <i>Ruurlo</i>	
Wenkbrauwen <i>iden</i>	binnen de Gemeente van <i>Ruurlo</i> voor de	
Merkbare teekenen <i>geen</i>	Nationale Militie is ingeschreven, dat hij op het trekkingen- <i>87</i>	
	is ingelijfd geworden bij het <i>3^e Regiment Infanterie</i>	
	den tijd van <i>viij</i> jaren hebbende gediend, behoorlijk uit de	
	dienst ontslagen is.	
Handteekening <i>J. Meerbeek</i>	Gegeven te ARNHEM, den <i>14 Julij</i> 1856.	

Certificaat dat de dienstitijd van Jan Meerbeek volbracht is met zijn signalement en zijn handtekening.

lengte	: 1.60 m.
aangezicht	: ovaal
voorhoofd	: rond
ogen	: blauw
neus	: breed
mond	: gewoon
kin	: ovaal
haar	: grijs en zeer dun
wenkbrauwen	: idem
merkbare tekenen	: geen

Drie jaar nadat zijn diensttijd er op zit trouwt Jan dus in op de Mol door zijn huwelijk met **Harmina Wassink** (1832-1909), boerwerkster. Uit dit huwelijk worden twee kinderen geboren:

1. **Garrit Jan Meerbeek** (1857-1935)
2. **Reindjen Meerbeek** (1863-1871).

Dochter Reindjen overlijdt al op 8-jarige leeftijd.

Boven: De Mol in 1977 van de noordoost zijde.
Onder: De Mol in 2016 van de zuidzijde. (foto's auteur)

Tweede generatie

Garrit Jan Meerbeek (1857-1935) wordt dus de volgende generatie Meerbeek op de Mol. Garrit Jan wordt geboren op 31 mei. Ook hij wordt riet- en strodekker in combinatie met landbouwer. Voor de Nationale Militie is hij van de lichting 1877.

Hij krijgt bij loting nr. 21 maar is buiten oproeping gebleven.

Garrit Jan trouwt op 16 december 1880 te Ruurlo met **Reindjen Meulenveld** (1855-1932), dochter van Jan Willem Meulenveld, daghuurder en Aaltjen Schutters. Garrit Jan heeft longproblemen en kan daardoor maar weinig. Zeven jaar lang zit hij voornamelijk bij de kachel. Iets anders lukt niet meer. Van zijn vrouw Reindjen wordt gezegd dat ze niet zo gemakkelijk was. Garrit Jan en Reindjen krijgen samen vier kinderen:

1. **Harmina Meerbeek** (1881-1936). Ze trouwt in mei 1909 te Ruurlo met Mannes Bemer (1879-1942), die landbouwer is op Nijveld in Barchem. In november 1909 wordt hun dochter Johanna geboren.
2. **Aaltjen Meerbeek** (1883-1883). Ze overlijdt als ze drie maanden oud is.
3. **Albert Jan Meerbeek** (1887-1974). Hij wordt de volgende generatie op de Mol.
4. **Jan Willem Meerbeek** (1894-1930). In 1921 doet Jan Willem met succes examen voor het diploma 'botermaker' bij de Algemene Nederlandse Zuivelbond te Arnhem. Hij werkt als zodanig bij de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek 'De Volharding' in Ruurlo (meestal boterfabriek genoemd). Jan Willem trouwt in 1927 met zijn achternicht Garritdina Sprukkelhorst (1897-1977), geboren in Ruurlo op 'Hoogeweg' of 'Hilferink', 't Rijkenbarg 5, als dochter van Berend Sprukkelhorst, boerenknecht, landbouwer en Reintjen Kerkwijk, dienstmeid. Na hun huwelijk komt het echtpaar te wonen in een woning van de boterfabriek, gelegen in de buurt van de fabriek. Het adres is Wildenborchseweg 6. Jan Willem en Garritdina krijgen twee zonen: Garrit Jan (1928-2015) en Jan Willem (1930-2004).

Drie generaties Meerbeek, die woonden op "de Mol" in Ruurlo. Vooraan zittend het echtpaar Garrit Jan Meerbeek en Reindjen Meulenveld. Staand hier achter zoon Albert Jan Meerbeek met zijn vrouw Johanna Rijkenbarg. Helemaal links dochter Wilhelmina en helemaal rechts zoon Reind. Deze foto is vermoedelijk genomen t.g.v. het 50-jarig huwelijk van Garrit Jan en Reindjen in 1930. (collectie Hanneke Meerbeek)

Een familie van strodekkers

Vier opeenvolgende generaties Meerbeek zijn werkzaam als strodekker:

Berent Meerbeek (1746-1803), geboren op de Bik (Meimansteeg), later verhuist hij naar het Kettels-huus (Dorpsstraat).

Berend Meerbeek (1782-1859) wonend op de Kleine Smeenk (Slootsdijk).

Jan Meerbeek (1829-1898) op De Mol (Leusink-brink).

Garrit Jan Meerbeek (1857-1935), eveneens wonend op de Mol.

Vroeger hadden de huizen op het platteland een dak van stro of riet. Dakpannen werden pas in de tweede helft van de negentiende eeuw in gebruik genomen. Voor de stro- en rietdekker was er dus volop werk. Er werd niet veel mee verdiend, zo'n 60 cent per dag. Het rietdekken gebeurde vooral in het voorjaar en in de zomer. In de herfst en de winter werd er geregeld bij de boeren gedorst. Het graan werd uitgespreid op de deel en bewerkt met de vlegel. Na het dorsen kon het stro, als het van een goede kwaliteit was, bestemd worden tot dakstro. Het gereedschap van de dekker bestond uit een paar haken om ijzerdraad dóór het stro en óm de lat op de dak-sporen te halen; met het ijzerdraad werd tegelijk een sterke twijg over de stro-laag heen vastgezet. Verder gebruikte de dekker een soort plak om het stro aan te kloppen waardoor het een mooi geheel werd. De dekker had ook een paar steunen die op het dak vastgezet konden worden om er met zijn voeten op te staan. Met het dekken begon hij aan de onderkant van het dak en werkte zo langzaam naar boven. Was het dak dicht, dan werd de nok afgedekt met een rij brede, zorgvuldig gestoken graszoden. Een dak van stro vormde een goede beschutting tegen weer en wind. In de winter is het eronder warm, in de zomerdag koel. Brandgevaarlijk was het wel.

Derde generatie

Albert Jan Meerbeek (1887-1974) wordt op 29 maart geboren op de Mol.

Als jongen is hij al knecht bij Leusinkboer, een boerderij iets verderop, op de hoek van de Leusinkbrink. Vlak voor zijn huwelijk, op 16 februari 1914, koopt Albert Jan, als boerenknecht, een perceel grond kadastraal bekend als gemeente Ruurlo Sectie B nummers

39, 40 en 748, samen groot zestig aren en twintig centiairen voor zes honderd gulden, van Arend Jan Rijkenbarg, landbouwer wonende te Ruurlo. Het perceel kan op 1 november 1914 aanvaard worden.

Bij de notaris wordt ook geregeld dat Albert Jan Meerbeek het recht van overname krijgt. Daar staat tegenover dat hij verplichtingen heeft aangaande de zorg voor zijn ouders Garrit Jan Meerbeek en Reindjen Meulenveld. De akte is getekend door Garrit Jan en Reindjen en de kinderen Albert Jan, Mannes Bemer, als echtgenoot van Harmina Meerbeek, en Jan Willem Meerbeek.

Op 11 juni 1914 trouwt hij te Ruurlo met **Johanna Rijkenbarg** (1890-1977), dienstbode. Johanna is de dochter van Derk Rijkenbarg, landbouwer, klompenmaker en Willemina Groote Haar, landbouwster. Ze werd geboren op boerderij 'De Kieft' in Ruurlo. Kort na het huwelijk van Albert Jan en Johanna wordt het oude huis afgebroken en een nieuw huis gebouwd. (1915). Het huis is dan eigendom van Hendrik Jan Wezinkhof op Wissink.

Uit het huwelijk van Albert Jan en Reindjen worden drie kinderen geboren:

1. Garrit Jan Meerbeek (1915-1920). Genoemd naar opa Meerbeek. Garrit Jan is op 5-jarige leeftijd overleden. Hij is gestikt als gevolg van een ademhalingsziekte (kroep/difterie genaamd) Vroeger een veel voorkomende doodsoorzaak bij kinderen.
2. Wilhelmina Meerbeek (1916-1999). Genoemd naar oma Rijkenbarg. Zij trouwt eerst te Ruurlo in 1941 met Gerrit Jan Vrugink (1913-1948), landbouwer, zoon van Garrit Vrugink, landbouwer en Dina Wezinkhof. Uit dit huwelijk twee zonen. Na het overlijden van Gerrit Jan Vrugink trouwt Wilhelmina in 1952 te Ruurlo met Garrit Jan Halfman (1912-1984). Uit dit huwelijk wordt ook nog een zoon geboren.
3. Reind Meerbeek (1920-2000). Hij wordt de volgende generatie Meerbeek op de Mol.

Na het overlijden van Reindjen Meulenveld, in 1932, regelt haar schoondochter Johanna Rijkenbarg de zaken in huis. Albert Jan blijft, naast het werk op zijn eigen boerderijtje, deels werken als knecht bij Leusinkboer. Albert Jan is gemoedelijk van aard. Hij heeft door de jaren heen gezorgd voor de nodige 'bijgebouwen' rondom de Mol. In 1936 een wagenloods met bergplaats, in 1953 een schuurtje, in 1955 een kuikenhok en in 1956 een kippenhok.

Drie generaties Meerbeek, die woonden op "de Mol" in Ruurlo. Vooraan zittend het echtpaar Garrit Jan Meerbeek en Reindjen Meulenveld. Staand hier achter zoon Albert Jan Meerbeek met zijn vrouw Johanna Rijkenbarg. Helemaal links dochter Wilhelmina en helemaal rechts zoon Reind. Deze foto is vermoedelijk genomen t.g.v. het 50-jarig huwelijk van Garrit Jan en Reindjen in 1930. (collectie Hanneke Meerbeek)

Vierde generatie

Reind Meerbeek (1920-2000). Reind wordt geboren op 12 mei. Oma 'Meerbeek' (Reindjen Meulenveld) wil dat het derde kind van Albert Jan en Johanna naar haar genoemd zal worden. En zo gebeurt het ook.

Foto 1932. Reind Meerbeek bij het verlaten van de lagere school. (collectie Hanneke Meerbeek)

Reind trouwt op 4 januari 1945 te Ruurlo met **Grada Stevenlina (Lina) Ooijman** (1921-1975), dochter van Jan Willem Ooijman en Grada Berendina ten Brinke. Als ingetrouwde heeft Lina niet zo veel in te brengen. Het is schoonmoeder die de dienst uitmaakt, zoals vaak het geval is bij boerenfamilies waar meerdere generaties bij elkaar wonen. Uit het huwelijk van Reind en Lina worden drie kin-

deren geboren:

1. **Johanna Berendina (Hanneke)** Meerbeek, geboren 21 april 1945. Ze is onder meer medewerker bij de Empo fietsenfabriek en conciërge van de school 't Beeckland. Ze trouwt in 1966 met de uit Vorden afkomstige Harmanus Berend (Herman) Zweve-rink (1939-2005), productiemedewerker Coveco. Het echtpaar krijgt drie dochters en een zoon.
2. **Willem Albert (Wim)** Meerbeek blijft op de Mol.
3. **Albertha (Bertha)** Meerbeek, geboren op 14 februari 1951. Zij trouwt in 1974 met Hendrik Jan (Henk) Boomkamp, werkvoorbereider montage. Ze krijgen 2 zonen.

Reind is nooit echt boer geworden. Hij begint in 1948 met zijn werk bij de coöperatie. Hij geniet van de contacten met de boeren. Later wordt hij ook nog bijrijder op een vrachtwagen. Reind wordt omschreven als vrij gesloten. Je weet niet goed wat er echt in hem omgaat.

In 1962 wordt het huis voor het eerst eigendom van de familie Meerbeek. Reind Meerbeek koopt het huis voor 10.000 gulden van Evert Wezinkhof op Wissink. In dat jaar wordt het voorhuis gebouwd. Dit gebeurt grotendeels met oude materialen van Wissink. De verbouw heeft mogelijk nog zo'n 52.000 gulden gekost.

Verbouwing 1962. De bestaande voorgevel met voordeur en de gewenste voorgevel.

Albert Jan Meerbeek en Johanna Rijkenbarg, die dan inmiddels dus drie kleinkinderen hebben, gaan verder met de boerderij. Als Albert Jan overlijdt in 1974 hebben ze nog ongeveer zes melkkoeien, een paard, een paar 'keune' (biggen) en nog wat kippen. De eieren leveren dan 25 cent per stuk op. Daarna is de boerderij geleidelijk gestopt. Reind houdt nog wel een paard. De invloed van Leusinkboer is groot. Dat blijkt bij-

voorbeeld uit het feit dat Leusinkboer Johan te Winkel in 1966 nog getuige moet zijn bij het huwelijk van Hanneke, de kleindochter. Zelfs bij het huwelijk in 1973 van kleinzoon Wim wordt gesteld dat de knecht van Leusinkboer hier bij hoort. Dat wordt door het echtpaar geweigerd.

Ca. 1953
Johanna Berendina
(Hanneke) Meerbeek
op de lagere school.
(collectie Hanneke
Meerbeek)

Vijfde generatie

Willem Albert (Wim) Meerbeek (1948-2019), metselaar, trouwt op 25 mei 1973 te Montfort met de Limburgse **Josephina Hubertina Gerarda (Fien) Clout**, verpleegkundige. Vanwege het huwelijk van Wim en Fien wordt het huis weer verbouwd. Het echtpaar krijgt de beschikking over een eigen woonruimte. (Schoon)moeder Lina wil dat ook graag zo. Wim doet de verbouwing zelf, samen met aannemer Hukker. Reint en Lina krijgen het noordelijk deel van de woning, met huisnummer 6. Wim en Fien krijgen het zuidelijk gedeelte, waar oorspronkelijk de deel was, met huisnummer 8.

Luchtfoto de Mol met aanduiding van de splitsing in nr. 6 en nr. 8.
(bouwdossier gemeente Berkelland)

Het huwelijk in Montfort heeft nog heel wat voeten in de aarde. Er moet in de katholieke kerk getrouwd worden. Er is toestemming nodig van de bisschop omdat Wim niet katholiek is. De pastoor stelt als voorwaarde dat eventuele kinderen katholiek gedoopt moeten worden. De vader van Fien raadt het echtpaar aan gewoon ja te zeggen. Hij zegt: "Je denkt toch niet dat de bisschop naar Ruurlo komt om dat te controleren?"

Fien heeft in Roermond een opleiding tot verpleegkundige gevolgd. Ze gaat eerst aan de slag bij het ziekenhuis in Lochem, tegenwoordig verpleeghuis De Hoge Weide. Later werkt ze o.a. nog bij verpleeghuis Den Ooiman in Doetinchem. Het huwelijk van Wim en Fien blijft ongewild kinderloos. Na het overlijden van Reind in 2000 erven de kinderen Hanneke en Wim het boerderijtje de Mol. Dochter Bertha krijgt een geldbedrag. Hanneke verkoopt haar deel van het huis (nr. 6) in 2002 aan de familie van Eldik. Wim en Fien blijven op nummer 8 wonen. In 2002 bouwt Wim een berging met een carport. De berging wordt een huisje met douche, wc en slaapgelegenheid, en gebruikt als overnachtingsmogelijkheid voor fietsers. Het oude adresschildje hangt hier aan de muur.

Het gastenverblijf met het
oude huisnummerplaatje
F8.

Wim en Fien, de laatste
generatie Meerbeek op
de Mol. (collectie Fien
Meerbeek-Clout)

In 2019 overlijdt Wim. Fien heeft het huis recent verkocht aan de familie van het Ende. De overdracht heeft op 3 april 2023 plaatsgevonden. Hiermee is er na 167 jaar een einde gekomen aan bewoning van de Mol door de familie Meerbeek.

Van 1856 tot 2023, 167 jaar lang, vijf generaties Meerbeek op de Mol:

Jan Meerbeek (1829-1898) in 1856 gehuwd met Harmina Wassink (1832-1909)

Garrit Jan Meerbeek (1857-1935) in 1880 gehuwd met Reindjen Meulenveld (1855-1932)

Albert Jan Meerbeek (1887-1974) in 1914 gehuwd met Johanna Rijkenbarg (1890-1977)

Reind Meerbeek (1920-2000) in 1945 gehuwd met Grada Stevenlina Ooijman (1921-1975)

Willem Albert Meerbeek (1948-2019) in 1973 gehuwd met Josephina Hubertina Gerarda Clout (geb. 1950)

Bronnen

ECAL 3010. Notarissen in de gemeente Berkelland, inv.nr. 91, akte nr. 2247, 16-02-1914.

cd rom F. Toevank

Wie was wie

Bouwdossier de Mol (gemeente Berkelland)

Transvaal dat lig in Reurle (1992)

Met dank aan de informanten Hanneke Zweverink-Meerbeek en Fien Meerbeek-Clout.

LETTERDOEKEN UIT HET INTERIEUR VAN DE PASKOLK

'De Paskolk in september 2014. We zien de gevelsteen met 'PASKOLK'. Deze steen is later geplaatst in het muurtje bij de inrit naar de nieuw gebouwde woning, zoals we in het vorige nummer konden zien.'

In het vorige nummer van maart 2023 staat bij de interieurfoto's in het artikel, 'Van mensen en interieurs die voorbijgaan', onder nummer 5 een stukje over de 'Paskolk'. De Paskolk werd afgebroken in september 2014. Leo Besselink stuurde twee foto's van letterdoeken uit het interieur van de Paskolk. Hij maakte die foto's na het overlijden van 'Jan van de Paskolk' in 2013. Deze foto's vormen een mooie aanvulling op het genoemde artikel.

Het was wel even zoeken, maar uiteindelijk denk ik iets meer te kunnen vertellen over de betekenis van de letters op de letterdoeken.

Herman Meerbeek

Letterdoeken

Voor een goed begrip eerst iets meer over de letterdoek of merklap in het algemeen.

Meisjes, vooral boerendochters, maakten vaak een merklap of letterdoek. Ongeveer op elfjarige leeftijd werd er op school aan begonnen bij de les 'nuttig handwerken'. Meisjes leerden het borduren van cijfers en letters, als voorbereiding op hun latere leven, waarbij ze het linnengoed van hun uitzet van een merk moesten kunnen voorzien.

De letterdoeken zijn uit losse taferelen opgebouwd. Er kunnen allerlei figuren opstaan zoals een levensboom, vogels (pauwen, duiven, hanen), mannetjes, vrouwtjes, druiven en bloemen. Ook het alfabet, de cijfers 0 t/m 9, de trouwdatum, de geboortedatum, de initialen van de naam van de maakster, de initialen van ouders en andere familieleden.

Wie maakte de doeken?

De maker van beide doeken is Grada Bouwmeester (1862-1951), de grootmoeder van de gefotografeerde Arend Jan Groot Blumink (1936-2013).

Arend Jan was de zoon van Arend Jan Groot Blumink (1896-1981) en Johanna Willemina Groot Blumink (1902-1975).

Het eerste doek

Boven de afbeelding van de hond staat G B M. Dit zijn de initialen van Grada Bouwmeester. Onder de afbeelding van de hond staat 1874. Dit is het jaar

waarin Grada dit letterdoek gemaakt heeft. Ze is dan ongeveer 12 jaar.

Grada was de oudste dochter van Arend Jan Bouwmeester, daghuurder en Christina Willemina Schoelenbarg, die op 18 april 1861 met elkaar trouwden te Ruurlo.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Grada Bouwmeester, geb. Ruurlo, 28-06-1862
2. Garritjen Bouwmeester, geb. Ruurlo, 28-09-1864
3. Garrit Jan Bouwmeester, geb. Ruurlo, 12-05-1868
4. Geertjen Bouwmeester, geb. Ruurlo, 14-02-1873

Links in het midden vormen de letters **A J B** de initialen van de vader van Grada: **Arend Jan Bouwmeester** en de letters daar onder **C S W S** zijn van haar moeder: **Christina Willemina Schoelenbarg** en daaronder **G D B M**, de letters van haar eigen naam **Grada Bouwmeester**.

Rechts in het midden zien we eerst de letters **G B M** en daarna **G J B**. Deze letters zouden kunnen staan voor haar zus **Garritjen Bouwmeester** en haar broer **Garrit Jan Bouwmeester**. Onduidelijk blijft dan nog wel waarom ze bij haar broer de M weglaat en waarom haar jongste zusje Geertjen nog niet vermeld wordt.

Het tweede doek

We zien hier dat **Grada Bouwmeester (G B M)** in 1875, op ongeveer 13-jarige leeftijd, opnieuw een letterdoek maakt. Deze keer uitgebreider, met nog meer namen.

Links van het jaartal 1875 eerst weer de namen van haar ouders:

A J B M = **Arend Jan Bouwmeester** (1821-1895), daghuurder en

C S W S = **Christina Willemina Schoelenbarg**

(1839-1909). Zij trouwen te Ruurlo in 1861.

Rechts van het jaartal de namen van haar grootouders van moederszijde:

G J S B = **Garrit Jan Schoelenbarg** (1814-?), houtdraaijer, wieldraaijer, landbouwer en

G J B M = **Geertjen Bouwmeester** (1800-1868).

Helemaal onderaan de namen van haar grootouders van vaderszijde:

G B M = **Garrit Bouwmeester** (1786-1851), daghuurder, landbouwer en

H D K = **Hendrika Kreunen** (1782-1863), landbouwer. Zij trouwen in 1813 te Ruurlo.

Tussen de namen van de ouders en grootouders staan links en rechts op het doek de namen van de kinderen van **Arend Jan Bouwmeester** en **Christina Willemina Schoelenbarg**, op volgorde van leeftijd. Links eerst Grada zelf:

G D B M = **Grada Bouwmeester** (1862-1951), daar onder:

G J B M = **Garritjen Bouwmeester** (1864-1906), rechts volgen:

G J B M = **Garrit Jan Bouwmeester** (1868-1945)

G J B M = **Geertjen Bouwmeester** (1873-1935).

Toen Grada Bouwmeester haar letterdoek maakte in 1875 waren de door haar vermelde grootouders van zowel vaders- als moederszijde al geruime tijd overleden.

Tot slot

We zien dus dat er met enige moeite een hele familiegeschiedenis is af te leiden van een letterdoek gemaakt door een 13-jarig meisje. De verbondenheid met het voorgeslacht was meer in het interieur af te lezen dan tegenwoordig. Hoewel ik vermoed dat **Arend Jan Groot Blumink** zich ook niet bewust was dat de letters op de letterdoeken zelfs verwezen naar betovergrootouders van hem, geboren meer dan 200 jaar geleden.

Bronnen

Wie was wie

Cd-rom *Frits Toevank*

Foto's B. Besselink

HET RUURLOSE BROEK

In het Ruurlose Broek

Daar zit een prachtig nest vol mooie meiden, vol mooie meiden

Kom en ga met me mee,

Dan gaan we morgenavond met ons beiden een eindje rijden.

Dan gaan we daar op onderzoek

En brengen we een werkbezoek

In het Ruurlose Broek,

Midden in de Achterhoek.

Wat is in hemelsnaam te zeggen

Van het Ruurlose Broek.

Wanneer je dat iemand uit moest leggen,

Nou dan was het einde zoek.

Wanneer je daaraan zou beginnen,

Nou, dan was je nog niet klaar.

Wat zou je daarmee trouwens winnen,

Want wat waar is, dat is waar.

Ginds in Den Haag zijn Haagse Kringen

En in Londen is de Upper Ten,

Maar laat me hier nou eens bezingen

Dat ik het allerliefst in Ruurlo ben.

Refrein

In het Ruurlose Broek

Daar zit een prachtig nest vol mooie meiden, vol mooie meiden

Kom en ga met me mee,

Dan gaan we morgenavond met ons beiden een eindje rijden.

Dan gaan we daar op onderzoek

En brengen we een werkbezoek

In het Ruurlose Broek,

Midden in de Achterhoek.

Hier kan geen vliegtuig arriveren

En er stopt geeneens een trein.

Er valt geen stoomboot aan te meren,

Ja, de wereld is hier klein.

Bij wuivend gras en ruisend koren

Wordt het in je oren stil.

De schoonheid is hier luid te horen

Voor wie echt iets horen wil.

Aan de Rivièra heb je witte stranden

En in Deventer is er koek,

Maar wat je echt doet watertanden

Zijn de meiden achter uit Het Broek.

In het Ruurlose Broek

Daar zit een prachtig nest vol mooie meiden, vol mooie meiden

Kom en ga met me mee,

Dan gaan we morgenavond met ons beiden een eindje rijden.

Dan gaan we daar op onderzoek

En brengen we een werkbezoek

In het Ruurlose Broek,

Midden in de Achterhoek.

Er was een tijd dan kon het hier goed spoken,

Voor 's nachts was het niet pluis.

Een heksenketel stond te koken

Bij de heks op het fornuis.

Dat van die heksen en die spoken,

Dat is lang verleden tijd.

Er wordt nu veel meer gesproken

Van een flinke boerenmeid.

Een beetje spook heeft z'n mysterie,

Ook een heks is geen open boek.

Wel even anders dan die serie

Vlotte meiden achter uit Het Broek.

In het Ruurlose Broek

Daar zit een prachtig nest vol mooie meiden, vol mooie meiden

Kom en ga met me mee,

Dan gaan we morgenavond met ons beiden een eindje rijden.

Dan gaan we daar op onderzoek

En brengen we een werkbezoek

In het Ruurlose Broek,

Midden in de Achterhoek.

In Rotterdam draait het om schepen,

In Den Haag om politiek.

Maar in Het Broek wordt alles aangegrepen

Voor een feest met live muziek.

Wanneer de kloot er wordt geschoten
Is het party in Het Broek.
Een mooie kans je te promoten
Als het centrum van de Achterhoek.

Zodra het feest begint te stomen
Komt de buurt sterk uit de hoek.
Er is een nest met meiden uitgekomen,
Wilde meiden achter uit Het Broek.

In het Ruurlose Broek

Daar zit een prachtig nest vol mooie meiden, vol mooie
meiden
Kom en ga met me mee,
Dan gaan we morgenavond met ons beiden een eindje rijden.

*Dan gaan we daar op onderzoek
En brengen we een werkbezoek
In het Ruurlose Broek,
Midden in de Achterhoek.*

Tekst: Giel d'Arrest
Muziek: Dick Scheffer

*Weergave uit de bundel Extra Speeltijd, teksten van de liedjes en nog
meer, Zoetermeer 2016. Giel d'Arrest is een anagram van Gerrit Dales
(Zelhem 1942). Extra Speeltijd is de neerslag van het programma waar-
mee hij in het land optrad, samen met pianist Dick Scheffer.*

EUREKA! (2)

De fietse

Hermien Bannink

Um dat moment van mien eerste ervaring met het fietsen, noe een eureka-moment te neumen, no nae.

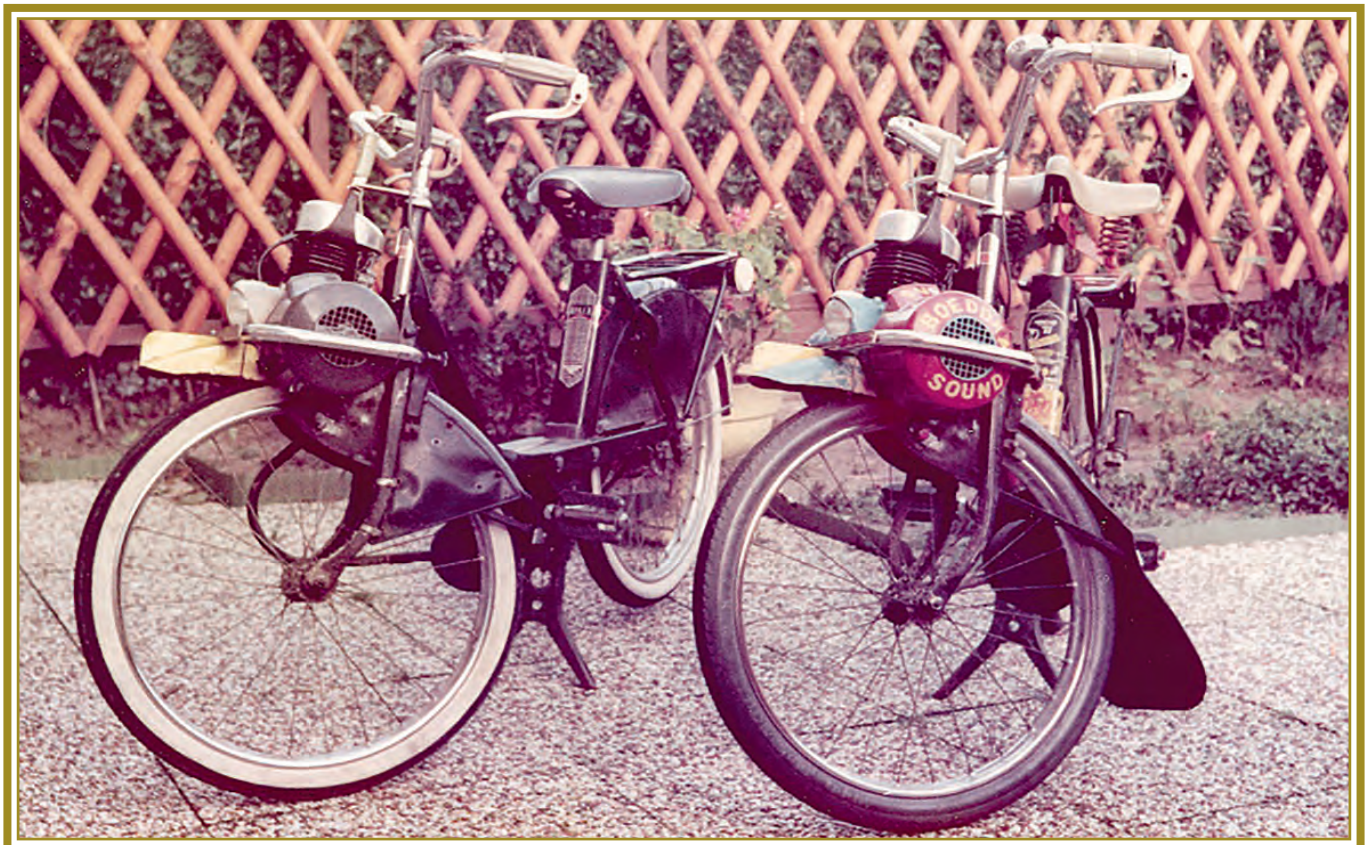
Fietsen heb ik tot een paar jaor elene, allene ezene as een noodzakelijk gebeuren. Bie mie is het wel zestig jaor ewes, ie wilt argens hen en ie hebt vervoer neudig en dat was soms de fietse. Dat eerste fietsen van mie verleep ok lang neet vlekkeloos, al had mien va wel holtbösse langs de weg elegd, zodat ik geriefelijk kon op en afstappen. Dat was mien eerste ondersteuning.

Too ik de Batsdiek aover mog en naor de familie op de Doornebrink wolle, reed ik pardoes van de holten brugge, de depen graven in. De leefde wonnen der neet groter op. Maor het kon neet anders, ik was zes jaor en mos naor schole op de fietse. Vervolgens kwam mien ok al wat oldere fiestsken onder de auto bie de Hoemaker, waor ik mien boterham tussen de middag opatte. Met de varve der af en een scheef stuur was het zeker gin schoonheid meer. Nao een paar jaor, wonnen ik te groot en beslot mien ope eur fietse af te staon veur het goeie doel.

Ik kreeg een zwatte opoefietse met klösse an de trappers. O, o, wat een afgang! Gin mense had zo'n lelijk kreng. To jaoren later opoefietsen in waren, had ik spiet met dee kinder en herinneren ik mie weer, dat ik um zo'n fietse uut escholden wonnen. Dan de twintig kilometer lange weg nao de huusholdschole. Ik had een fietse dee zo zoer leep, dat bie een schoolluttje de juffrouw het een uurtje van mie aovernam. Het hef heel wat geklaag egeven, maor met vieftien jaor kreeg ik een nieuwe Gazelle. Dee leefde was van korte duur, want mien moo kreeg een Solex. O heerlijk, ik op de Solex. Maor ja, nog gin zestien jaor en de plietsie lag op de loer en too ik een paar keer bienao gesnapt wonnen, heb ik netjes ewacht tot mien verjeurdag en ik zestien wonnen. Heel de dag bedorven, den monnen leep de Solex neet.

Zo heb ik jaoren deur eklungeld, tot ik zo'n zes jaor elene een elektrische fietse kochte, pas too voltrok zich een eureka-moment.

Al wil ik nog wel geerne de wind in de rugge.

Vanuut 't ECAL 6

DROKTE

Meert was streektaalmaond. Dat he'w ewetten, want 't gaf 'n hoop drokte. Dat begon met de Waeke van 't Achterhookse en Liemerse Book. Op 't Waeketreffen in de Koppelkarke in Bredevoort heuren Gijs Wilbrink dat zien book, de Beesten, ewonnen had. Dissen roman had in de landelijke pers ok al supergoeie recensies ehad, dus helemaal mooi dat Gijs zo bli-j was dat d'r, ok in den Achterhook, zovölle waardering is veur zien schriefdebuut.

Daornao ging 't zo vedan. Ik von mienzelf in ene wekke terugge op maor liefst vier bie-eenkomsten dee met streektaal te maken hadden. Ten eerste was d'r 'n symposium in Zevenaar um 't Kleverlands (de streektaal die d'r in de Liemers en umstreken wodt esproken) officieel erkend te kriegen. Een dag later gaf ik samen met kinderbuukeschriever Fred Diks 'n schriefcursus. De instek was kinderverhalen schrijven, want wi-j hebt best wat gebrek an mooie, eigentiedse verhaaltjes veur kinder. D'r was 'n enthousiast groepjen luu op af-ekommen. Fred hiel 'n inspirerend verhaal en gaf goeie schriefftips, ik vertellen waar ze op mos-sen letten bi-j 't schrijven in streektaal. Gelukkig he'w daorveur de WALD (Woordenboeken Achterhoekse en Liemerse Dialecten) spelling en regels!

't Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers is, anders dan de name angif, 't streektaalinstituut veur 't Nedersaksisch in heel Gelderland. Dus ok veur de Veluwe. Daor trokken ECAL-directeur Femia Siero, mien collega Diana en ik dus hen veur 'n kennismakingsaovend. Wi-j hopt goeie contacten te hebben elegd veur de toekomst, zo da'w samen met andere partiejn de streektaal op de Veluwe ok naor 'n hoger plan könt tillen.

Daornao was d'r 'n symposium in Amphion, in Durkum. Dit werd deur de bibliotheken en 't ECAL e-organiseerd en had 't thema 'De taal van je hart'. Noe is 't Achterhooks natuurlek de taal van ons hart, dus mochen Diana en ik daor 'n workshop aover geven. De reacties daarop waren – eiglek zoas altied – enthousiast, maor messcheen nog wal net zo belangriek was da'w d'r zelf ok völle inspiratie hebt op-edaon. Beveurbeeld aover hoe of i-j kinder an 't laezen kriegt in 'n andere taal, of ze spöllenderwies wat woordjes könt anleren.

Dat is noe precies wat wi-j wilt gaon doen in ons nije project: Plat veur Potwottels. Heel jonge kinder wat werkmateriaal anbieten waar ze 'n betjen plat

met leert praoten. Deur veurlaezen, 'n spelleken, 'n leedjen, nuum maor op. Ideeën zat, noe d'r met an de gange, zodat wi-j in november, op ons jaorlekse symposium, wat resultaoten könt laoten zeene.

Ondertussen geeft Diana en ik ok nog 'n antal Wiesneus-lessen op basisscholen, mocht ik veur de kennisquiz Loos op RTV Drenthe 'n antal streektaalvraogen stellen op camera en warke wi-j hard an 'n kats nije website veur 't ECAL. Best drok dus jao, maor wel alderbastend mooi um te doone!

Agenda:

9 juni: Schrijfworkshop Achterhoeks op Studoedag Levende Talen Nedersaksisch, op festival Mañana Mañana in Laren

21 + 22 juli: Achterhoekse Pubquiz op Theaterweide Zwarte Cross in Lichtenvoorde

Marije Stomps,

Streektaalfunctionaris Erfgoedcentrum Achterhoek & Liemers (ECAL)

SPONSOREN

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

Apotheek Ruurlo

0573 - 454522

www.apotheekruurlo.nl

Harrie Arendsen Pedaleur Bikes

0573 - 452743

www.moovz.nu

Avenarius Hampshire Hotel Restaurant

0573 - 451122

info@avenarius.nl

Albert Bakker Video

0573 - 453172

www.abvideo.nl

Bronkhorst High-Tech B.V.

0573 - 458800

www.bronkhorst.com

Decorsign ICT & Internet

0573 - 454109

www.decorsign.nl

Schildersbedrijf H. Dolphijn en Zn.

0573 - 451024

Eijgenhuijsen BV

0573 - 453180

www.eijgenhuijsen.com

Fi'dysi Hair en Beauty Salon

06 - 10624218

www.fidysi.nl

Mark Fokkink Tweewielers

0573 - 453100

www.fokkinktweewielers.nl

Goossens Tweewielers

0573-257361

www.goossenslochem.nl

Groot Jebbink Bloemen en Planten

0573 - 451407

www.grootjebbink.com

De Heikamp Pannenkoekboerderij

0573 - 452090

www.heikamp.nl

HL Grafisch

0573 - 454237

www.hlgrafisch.nl

Hoekman Vis

06 - 12873849

Hofstede Tweewielers

0573 - 450055

www.bth.nl

Bouwbedrijf J. Hummelink

06 - 39572478

www.bouwbedrijf-jhummelink.nl

Bloem & Dingetjes

0573 - 462944

'n Ibink Boter en Kaasboerderij

06 - 51901506

www.nibink.nl

De Keizerskroon Café-Restaurant

0573 - 451416

www.keizerskroon-ruurlo.nl

Klein Kranenburg Bouwbedrijf

0573 - 451414

www.betonpoeren.nl

Hoveniersbedrijf Krabbenborg

0545 - 271909

www.hoveniersbedrijfkrabbenborg.nl

Kuenen Keurslager

0573 - 451337

www.kuenen.keurslager.nl

Lammerdink Print-Sign-Kleding
0573 - 254630
www.lammerdink.nl

Lievestro Software bv
0573 - 438444
www.lievestro.nl

Lusanne Lingerie
0573 - 453070
www.lusannelingerie.nl

Meek's Meubelen
0573 - 453349
www.meeksmeubelen.nl

Martijn Nijenhuis Verbouw, Onderhoud
06 - 12096066
www.nijwo.nl

De Naober Dinercafé
0573 - 451532
www.denaober.nl

Nicolet Coiffure Ruurlo
0573 - 451568
www.nicoletcoiffure.nl

Ap van Oorspronk
0573 - 451824

Bakkerij Oude Wesselink
0573 - 451386
www.bakkerijoudewesselink.nl

Peters Bestratingen
0573 - 452560
www.petersruurlo.nl

Ribbers Bouwbedrijf
0573 - 451270
www.ribbers-bouw.nl

Camping Schoneveld
06 - 21382343
www.campingschoneveld.nl

Schot - Ruurlo BV
0573 - 451695
www.schot-ruurlo.nl
Spannevogel Woninginrichting
0573 - 453193
www.spannevogel.nl

Steenjtes Zelfstandig Adviseur Regiobank
0573 - 451485
www.steenjtes.nl

Supermarkt PLUS Stam
0573 - 453552

Star Doolhof
0573 - 453175
www.doolhofruurlo.nl

Sturris Ruurlo
0573 - 491251
www.sturrisruurlo.nl

SVEN Voor Ogen
0573 - 454629
www.svenvoorogen.nl

Swift Hairfashion
0573 - 451552
www.swifthairfashion.nl

Tap & van Hoff Notarissen - Lochem
0573 - 298398
www.tapvanhoff.nl

Teunissen Mode Ruurlo
0573 - 451438
www.teunissenmode.nl

Thoma Post Makelaars
www.thoma.nl

Welkoop Ruurlo
0573 - 452500
www.welkoop.nl

Wensink Landbouwmechanisatie
0573 - 451248
www.wensink-ruurlo.nl

Wesselink Makelaars & Taxateurs
0573 - 454027
www.wesselinkmakelaars.nl

Fysiotherapie Maatschap van Zadelhoff
0573 - 458138
www.fysiotherapieruurlo.nl

COLOFON

Voorzitter

Dhr. G. klein Bluemink

Wildenborchseweg 21v
7261 WX Ruurlo

06 - 22108568
voorzitter@oldreurle.nl

Secretaris

Dhr. J.H. Meulenveld

Vordenseweg 4
7244 PS Barchem

0573 - 491319
secretaris@oldreurle.nl

Penningmeester

Dhr. A.J. Schepers

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409
penningmeester@oldreurle.nl

Tweede voorzitter

Dhr. R.F. Siemens

Beatrixlaan 43
7261 XW Ruurlo

0573 - 452503
r.f.siemens@gmail.com

Bestuursleden

Mw. J. Schepers-Abbink

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409
apschepers@ziggo.nl

Mw. I. Hummelink-Klein Brinke

Strikkersteeg 11
7261 RW Ruurlo

06 - 10339990
inahummelink@outlook.com

Dhr. H. Wezinkhof

Kapelweg 4
7251 KM Vorden

0575 - 556427
wezinkherger@gmail.com

Organisatie jaarprogramma

Mw. J. Schepers-Abbink, mw. I. Hummelink-Klein Brinke, dhr. H. Wezinkhof

Werkgroep Archeologie

Dhr. H. Meulenveld (coördinator)

Vordenseweg 4
7244 PS Barchem

0573 - 491319
henk.meulenveld@wxs.nl

Werkgroep Landbouwwerktuigen

Dhr. D.G. Nijenhuis (coördinator)

Sophialaan 4
7261 XS Ruurlo

0573 - 452961
dikenmini@outlook.com

Redactie 'Onder d'n Kroezeboom'

Dhr. H.D. Meerbeek (eindredacteur)

Irenelaan 2A
7261 BV Ruurlo

06 - 30564426
meerbeekherman@gmail.com

Mw. R. Florijn (correctie)

Loolaan 31A
7261 HR Ruurlo

06 - 48037020
rinaflorijn@kpnmail.nl

Mw. H. Bannink (redactielid)

Lochemseweg 6
7244 AB Barchem

0573 - 461311
bbannink@kpnmail.nl

Verspreiding Kroezeboom

Mw. J. Schepers-Abbink

Beheerder website www.oldreurle.nl

Dhr. G.F. Weernink

Herkampweg 2
7261 MG Ruurlo

0573-451531
gf.weernink@hccnet.nl

Op de achterzijde van de omslag bevindt zich een getekende afbeelding van de Kroezeboom, welke symbool staat voor onze kwartaaluitgave 'Onder d'n Kroezeboom'.

Deze oorspronkelijk achtstammige eik op één voetstuk is door Kerst Zwart ooit weergegeven als 'zo lange as mi heugt, den könnink ewes onder als onze darpsbeume'.

De meer dan drie eeuwen oude Kroezeboom (kroes = weelderig, machtig, indrukwekkend) bevindt zich aan de Borculoseweg, hoek Kroezeleen, nu in het dorp. Hij heeft inmiddels minder stammen, maar is met een omtrek van meer dan elf meter nog altijd zeer imposant en kolossaal.

De boom vormde vroeger een soort grensteken op kruispunten van wegen en een rechtvaardige verdeling van de akkers.

Vroeger ook de plek waar men nieuwtjes uitwisselde en verliefden elkaar troffen. Ook bekend gestaan onder de naam 'Luebössche' omdat bij een begrafenis het luiden van de kerkklokken werd begonnen als de stoet bij de Kroezeboom was gearriveerd.

